Náučný chodník Turany – Černík – Kánovo – Tibín

Kraj:	Žilinský
Okres:	Martin
Geomorfologická jednotka:	Turčianska kotlina
Geologická jednotka:	neogénna panva
Chránené územia:	žiadne
Prístup:	vlak/bus Turany
Východisko:	Turany, žel. st. (1A) alebo ul. Osloboditeľov pred mestským úradom (1B)
Trasy:	Turany, žel. st./mestský úrad – mestom k severu – východným chrbtom doliny Černíka k severu (Horný Černík, Dolný Černík) – západným chrbtom doliny Černíka k juhu (Tibín) – Turany
Dĺžka, prevýšenie:	7 km, prevýšenie 250 m
Čas prechodu:	2,5 h
Počet zastávok:	5
Náročnosť:	nenáročná trasa

Zameranie chodníka: prírodovedné

Typ chodníka: samoobslužný, okružný, obojsmerný, peší, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: nie je

Rok otvorenia: 2006; 2022 obnova

Aktuálny stav: Informačné panely sú v dobrom stave.

Textový sprievodca: nie je; vizuály informačných panelov > .PDF (poskytnuté mestským úradom); na stránke mesta je dostupný plán náučného chodníka > .PDF

Kontakt: Mestský úrad Turany, ul. Osloboditeľov 83/91, 038 53 Turany, tel. 043 / 4292 400; 0915 751 121

Poznámka: Chodník vybudovali žiaci a učitelia bývalého Stredného odborného učilišťa drevárskeho v Turanoch (dnes Spojená škola Turany).

Využiteľnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný na terénne vyučovanie. Odporúčame pridať návštevu miestneho múzea (viac v hesle nižšie).

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Turany. Mesto v severovýchodnom výbežku Turčianskej kotliny, vklinenom mezi Malú Fatru a Veľkú Fatru. Na juhu intravilán lemuje rieka Váh, jeho severným okrajom preteká derivačný Krpeliansky kanál (heslo nižšie) a centrom mesta potok Studenec. Patrí k najstarším sídlam v oblasti, prvá písomná zmienka pochádza z roku 1319. Územie bolo súčasťou Sklabinského panstva (a nie bližšie ležiaceho hradu Sučany). Rozvoj osady súvisel s jej výhodnou polohou na dôležitej obchodnej ceste a v blízkosti rieky – v roku 1397 získala mestské práva (štatút mesta Turany v roku 1918 stratili, opäť ho získali v roku 2016). Z remesiel tu vynikalo najmä mlynárstvo. Katastrofálna povodeň na Váhu v auguste 1813 zničila väčšinu domov. Po vybudovaní Košicko-bohumínskej železnice (1871) bola založená píla (1887) a na začiatku 20. storočia drevársky podnik. Kultúrnymi pamiatkami v centre mesta sú ranogotický rímskokatolícky kostol sv. Gála z polovice 14. storočia a objekty v jeho areáli – cintorín a mladší ohradný múr s renesančnou zvonicou, pochádzajúce z rokov 1636 – 1639. V interiéri kostola sa nachádza neskorogotický drevený krídlový oltár sv. Kataríny Alexandrijskej z konca 15. storočia. Neďaleko, na mieste niekdajšieho tolerančného chrámu z roku 1786, stojí monumentálny evanjelický a. v. kostol z roku 1933 s predstavanou vežou 42 m vysokou, vybudovaný podľa projektu staviteľa Jozefa Peška. Na dlhú drevársku tradíciu nadviazalo špecializované školstvo – v roku 1962 v podniku Drevina začala výučba študentov v drevárskej výrobe, neskôr vzniklo drevárske učilište, ktoré pre všeobecný nedostatok záujmu o remeselné odbory zaniklo v roku 2014. Významným rodákom je maliar Miloš Alexander Bazovský (1899 – 1968), jeden zo zakladateľov slovenskej moderny.

Krpeliansky kanál. Derivačný kanál na rieke Váh na severe Turčianskej kotliny, súčasť sústavy vodných diel Vážskej kaskády (> heslo v textoch k náučnému chodníku Milochov). Bol vybudovaný v rokoch 1951 – 1960, vyteká z vodnej nádrže Krpeľany a späť do Váhu ústi pod Lipovcom, preteká viacerými sídlami. Na tejto 17,4 km dlhej trase roztáča turbíny vodných elektrární Krpeľany, Sučany a Lipovec.

Miestne múzeum Turany. Múzeum v budove mestského kultúrneho centra v južnej časti Turian (Budovateľská ul.) uchovávajúce predmety a dokumenty približujúce históriu, prírodu i súčasnosť mesta, ktoré prezentuje vo viacerých stálych expozíciách (Staré Turany, Príroda, Ryby a rybárstvo, Bazovský a Turany, História lyžovania v Turci, Detský kútik, Technika včerajška a Odievanie v minulosti). Návštevu treba vopred dohodnúť na Mestskom úrade Turany (tel. 0917 216 268, mail –

kultura@turany.sk).

Prírodná rezervácia Goľove mláky. Chránené územie severozápadne od Turian na severe Turčianskej kotliny vyhlásené v roku 1988 na ochranu rašeliniska prechodného typu v oblasti sútoku horských tokov v podhorí Malej Fatry s chránenými a ohrozenými druhmi rastlín. Rezervácia je súčasťou chráneného vtáčieho územia Malá Fatra (je súčasťou sústavy Natura 2000).

Turčianska kotlina. Hlboká kompaktná tektonická zníženina na severozápadnom Slovensku s pretiahnutým pôdorysom severo-južného smeru so zložitou kryhovou stavbou zhruba medzi Šútovom, Vrútkami, Rudnom, Skleným, Hornou Štubňou a Krpeľanmi. Je výrazne ohraničená zlomovými svahmi, a to na severe a západe Malej Fatry, na juhozápade Žiaru a na východe Kremnických vrchov a Veľkej Fatry. Značnú časť podložia tvoria neogénne horniny (íly, piesky, štrky, na juhovýchode andezitové pyroklastiká), na severe a východe flyšové horniny (ílovce, pieskovce). Veľké plochy budujú kvartérne sedimenty – nad nivami Turca a Váhu sú sústavy ich riečnych terás, na úpätí okolitých vysokých pohorí potoky uložili mohutné náplavové kužele. Popri rovinnom reliéfe nív a terás prevažuje zvlnený pahorkatinový až vrchovinový reliéf, na ktorom sa vyskytujú v dôsledku striedania sa priepustných a nepriepustných vrstiev zosuvy. Kotlinu odvodňuje Váh, do ktorého ústi vo Vrútkach od juhu pritekajúci Turiec, zberajúci vody z takmer celej kotliny i jej horskej obruby, a na severovýchode niekoľko menších potokov. Kotlina je zväčša odlesnená a poľnohospodársky využívaná, pri väčších vodných tokoch (Turiec, Teplica) je zachovaná pobrežná stromová vegetácia a mokrade a členitejšie územia pri okraji kotliny v rámci Valčianskej pahorkatiny, Diviackej pahorkatiny a Sklabinského podhoria pokrývajú ostrovy lesa.

Názvy informačných panelov

1. Náučný chodník Turany – Černík – Kánovo – Tibín (*dva zhodné panely* – 1A *a* 1B – *stoja vo dvoch východiskách*)
2. Reliéf a voda
3. Lesné spoločenstvo
4. Fauna – živočíšstvo
5. Flóra – rastlinstvo

NÁUČNÝ CHODNÍK
Turany - Černík - Károvo - Tibín

trasa chodníka
infopanel
miesto kde sa nachádzate
TURANY

T.RANY
MAPY.CZ